

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Petra Příhody v právní věci žalobce **R. S.,** zastoupeného Mgr. Luďkem Voigtem, advokátem se sídlem nám. Starosty Pavla 14, Kladno, proti žalovanému **Krajskému úřadu Středočeského kraje,** se sídlem Zborovská 11, Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Okresního úřadu Kladno ze dne 22. 3. 2002, č. j. VV/4295/2002, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2003, sp. zn. 44 Ca 14/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze (*poznámka soudu*: ve znění opravného usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 28. 8. 2003, č. j. 44 Ca 14/2003 – 54, kterým bylo uvedeno správně, že dnem vyhlášení rozsudku je den 30. 6. 2003 namísto dříve chybně uvedeného data 30. 5. 2003). Tímto rozsudkem krajský soud zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Okresního úřadu Kladno ze dne 22. 3. 2002, č. j. VV/4295/2002, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Komise pro projednávání přestupků města Kladna ze dne 23. 1. 2002, č. j. P 448/01, jímž byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání přestupku proti pořádku ve státní správě a územní samosprávě podle § 46 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, za což mu byla udělena pokuta ve výši 1000 Kč a zároveň mu byla uložena povinnost uhradit náklady řízení ve výši 500 Kč.

Stěžovatel ve včas podané kasační stížnosti uplatňuje zákonné důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), a namítá tak nesprávné posouzení právní otázky a vady v řízení.

Stěžovatel zejména uvádí, že ani krajský soud - stejně jako předtím správní orgány - nerozhodoval na základě řádně zjištěného skutkového stavu. Odpovědnost stěžovatele za spáchání předmětného přestupku zaparkováním vozidla na městské zeleni v rozporu s vyhláškou města Kladna č. 11 „O pořádku a čistotě ve městě“ totiž byla dovozena z faktu, že stěžovatel je majitelem tohoto vozidla, nicméně vozidlo užívá celkem šest lidí a stěžovatel neví, kdo z těchto osob je chybně zaparkoval. Stěžovatel tvrdí, že za situace, kdy není bezpečně zjištěn pachatel, nebylo dostatečně prokázáno zavinění, které je zákonem o přestupcích vyžadováno jako jeden ze znaků přestupku. Rozhodnutí o pokutě tak bylo vydáno za stavu úplné důkazní nouze, neboť správní orgán dovodil pouze ze skutečnosti, že stěžovatel je registrován jako majitel automobilu, že byl také tím řidičem, který automobil zaparkoval. Stěžovatel uvádí, že sice neví, kdo automobil na daném místě zaparkoval, je si však jist, že on to nebyl. Stěžovatel dále kritizuje argumentaci odvolacího orgánu, že vlastnictví zavazuje a uvádí, že tyto závazky vlastnictví jistě nezakládají odpovědnost majitele například za jednání s věcmi, které byly pronajaty, půjčeny či odcizeny.

Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušit.

Krajský úřad Středočeského kraje (dále též „žalovaný“; *poznámka soudu*: na žalovaného přešla působnost v těchto věcech, dříve vykonávaná okresním úřadem, a to zánikem okresních úřadů ke dni 31. 12. 2002. Srov. ustanovení § 44 zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech ve spojení s ustanovením § 67 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích.) ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 23. 9. 2003 pouze konstatuje, že dle jeho názoru byl napadený rozsudek krajského soudu vydán v souladu se zákonem, a proto navrhuje kasační stížnost zamítnout.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že dne 25. 5. 2001 byl stěžovatelův automobil vyfocen Městskou policií Kladno, zaparkovaný na městské zeleni. Při demontáži technického prostředku zabraňujícího odjezdu vozidla stěžovatel podle protokolu Městské policie Kladno sdělil, že nebude s hlídkou cokoli řešit, neboť si platí firmu, jež za něj zařizuje záležitosti s vozidlem. Při ústním jednání před Komisí pro projednání přestupků Městské rady v Kladně stěžovatel uvedl, že se jedná o jeho vůz, ovšem jezdí jím asi šest lidí, přičemž stěžovatel neví, kdo si jej v předmětný den půjčil. Rozhodnutím této komise ze dne 3. 10. 2001 byla stěžovateli udělena pokuta 1000 Kč a bylo mu uloženo uhradit náklady spojené s řízením o přestupku ve výši 500 Kč, neboť bylo shledáno, že se dopustil přestupku ve státní správě a územní samosprávě podle § 46 odst. 2 zákona o přestupcích. Komise k projednávání přestupků přitom přihlédla k tomu, že stěžovatel nesdělil, kdo používal jeho automobil v předmětný den.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, neboť údajně nebyl splněn základní požadavek v řízení před státním orgánem, tzn. řádné zjištění skutkového stavu. Jeho výpověď totiž nebyla účinně zpochybněna, pouze byla označena za účelovou. V jeho neprospěch však nelze vykládat pouhou skutečnost, že odmítl uvést, která osoba od něj odlišná zaparkovala automobil na městskou zeleň, už proto že takové odmítnutí výpovědi je pokryto právem na odmítnutí výpovědi, jíž by vypovídající ohrozil osoby, jejichž újmu by pociťoval jako svou vlastní.

O tomto odvolání bylo rozhodnuto referátem vnitřních věcí Okresního úřadu Kladno, který svým rozhodnutím ze dne 13. 12. 2001, č. j. VV/27920/2001, napadené rozhodnutí zrušil a vrátil k novému projednání a rozhodnutí, když zjistil rozpor mezi protokolem Městské policie Kladno datovaným 27. 5. 2001, což je datum uváděné jako datum spáchání přestupku také v napadeném prvostupňovém rozhodnutí, a fotodokumentací přestupku datovanou 25. 5. 2001. Odvolací orgán vyzval orgán prvého stupně k odstranění těchto nesrovnalostí.

Po tomto rozhodnutí vydala Komise k projednávání přestupků Statutárního města Kladna nové rozhodnutí ze dne 23. 1. 2002, č. j. P 448/01, jímž uložila stěžovateli za přestupek ze dne 25. 5. 2001 shodný postih jako v rozhodnutí předchozím, když uvedla, že chybná datace byla úřední chybou, za niž se Městská policie již dopisem omluvila, čímž byla tato nesrovnalost dostatečně odstraněna.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel nové odvolání, v němž uvedl, že ani novým rozhodnutím prvostupňového orgánu nebyly odstraněny vady vytýkané stěžovatelem již v prvém odvolání, navíc v tomto druhém řízení bylo rozhodováno v nepřítomnosti stěžovatele, neboť prvostupňový orgán usoudil, že stěžovatel již měl možnost vyjádřit se při ústním jednání před prvým rozhodnutím. Za této situace podle názoru stěžovatele důkazní nouze trvala a rozhodnutí bylo zcela neodůvodněné.

Toto odvolání bylo zamítnuto výše označeným rozhodnutím referátu vnitřních věcí Okresního úřadu Kladno ze dne 22. 3. 2002, v němž tento orgán uvedl, že stěžovatel se nezprostil odpovědnosti za předmětné jednání, když nenavrhl žádné důkazy k prokázání své neviny. Za této situace musel odvolací orgán podle svých slov vycházet z toho, že jmenovaný je vlastníkem předmětného vozidla, byl to on, kdo požádal o demontáž blokovacího zařízení z vozidla a odmítl s hlídkou městské policie dále cokoliv řešit, a proto s ohledem na fakt, že vlastnictví zavazuje – tedy nesmí být například zneužito k újmě jiných - musí být v daném případě pokládán za odpovědného za přestupek právě stěžovatel.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu pro tvrzené nedostatečné zjištění skutkového stavu, nesprávné závěry a nesprávné právní posouzení věci shledávané v tom, že stále nebylo správními orgány zjištěno, kdo odstavil předmětné vozidlo na městskou zeleň. Podle stěžovatele sám fakt, že uvedl, že vozidlo nezaparkoval on, ale jiná osoba, kterou odmítl specifikovat, mu nemůže být přičítána k tíži tak, aby tím bylo založeno jeho vlastní zavinění. Takový postup považuje stěžovatel za formu nátlaku rozpornou s ustanoveními Listiny základních práv a svobod o zákazu nucení výpovědi v neprospěch svůj nebo svých blízkých.

Tato žaloba byla zamítnuta rozsudkem Krajského soudu v Praze napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. Krajský soud v tomto rozsudku uvedl, že ani on neuvěřil stěžovatelově obraně, že vozidlo užívá šest lidí a jemu není známo, kdo je užíval v předmětný den. Nevěrohodnost jeho výpovědi je dána dle krajského soudu zejména tím, že právě on požádal o demontáž blokovacího zařízení z vozidla a hlídce městské policie netvrdil nic o tom, že by nebyl jeho řidičem. Toto tvrzení použil až při ústním jednání za několik měsíců. Za této situace bylo podle krajského soudu dostatečně prokázáno, že stěžovatel svým vozidlem skutečně zaparkoval na městské zeleni v rozporu s vyhláškou města Kladna č. 11 „O pořádku a čistotě ve městě“, a žalovaný tedy postupoval správně, když stěžovatelovo odvolání proti rozhodnutí o přestupku zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelem uplatněné důvody namítají nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a dále vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].

S ohledem na shora uplatněnou argumentaci stěžovatele je přitom zřejmé, že rozhodnou je v posuzované věci otázka, zda byl dostatečně zjištěn skutkový stav a zda určení stěžovatele jako osoby, která se dopustila předmětného přestupku, odpovídá provedeným skutkovým zjištěním. Nejvyšší správní soud na základě zjištění obsažených v příslušném soudním a správním spise seznal, že tomu tak bylo, a že tedy nedošlo k nezákonnosti či k vadám řízení ve výše uvedeném smyslu.

Nejvyšší správní soud při svých úvahách vycházel ze skutečnosti, že i na přestupkové řízení se přiměřeně vztahují některé limity obsažené zejména v Listině základních práv a svobod a v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Ostatně i Ústavní soud ČR uvedl ve svém nálezu ze dne 23. 11. 1999, sp. zn. Pl. ÚS 28/98 (Sbírka nálezů a usnesení, sv. 16, str. 185 a násl.): *„Každá sankce za přestupek je v režimu čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy (srov. Case of Lauko v. Slovakia. European Court of Human Rights 4/1998/907/1119 z 2. 9. 1998 a Case of Kadubec v. Slovakia. European Court of Human Rights 5/1998/908/1120 z 2. 9. 1998), i když pokuta nedosáhne uvedené výše. To platí bez ohledu na skutečnost, že za přestupek nelze stanovit trest odnětí svobody a trest není veden ve zvláštním rejstříku.“* Aplikace těchto obecných požadavků na souladnost přestupkového řízení s limity ústavněprávními a mezinárodními však neopravňuje k tomu, aby u ustanovení upravujících procesní náležitosti přestupkového řízení byl – ve svých důsledcích - aplikován takový výklad, který by fakticky znemožnil jakýkoliv efektivní postih. Jinými slovy řečeno, interpretace omezujících pravidel postupu ve správním trestání nemůže být natolik extenzivní, aby ve svých důsledcích znemožnila účinný postih za protiprávní jednání.

Proto také se Nejvyšší správní soud v souzené věci nemůže ztotožnit s výkladem ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích, použitým stěžovatelem. Toto ustanovení totiž zakotvuje právo odmítnout podání vysvětlení v situaci, jestliže by v důsledku tohoto podání vysvětlení hrozilo osobě vysvětlení podávající nebo osobám jí blízkým podle ustanovení § 68 odst. 4 zákona nebezpečí postihu za přestupek. Toto právo neobviňovat sebe nebo osoby sobě blízké je v řízení o přestupcích přiměřeným průmětem ústavního práva, jež je pro účely trestního stíhání zakotveno v čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na úrovni zákonné je pak pro účely trestní upraveno v § 100 trestního řádu. Ustanovení § 60 odst. 1 zákona o přestupcích ovšem nesporně nemůže sloužit k tomu, aby se kterákoliv osoba mohla zříci své odpovědnosti za spáchaný přestupek tam, kde není dostupné přímé svědectví či přímý důkaz, a to pouhým odkazem na to, že přestupek spáchal někdo jiný, bez další specifikace této osoby s poukazem, že se jedná o osobu blízkou. Za takové situace jistě nemůže být osoba přenášející odpovědnost na jinou osobu nucena k identifikaci této jiné

osoby, musí být ovšem připravena na fakt, že přestupkový orgán může vycházet z ostatních důkazů a bude hodnotit, zda tyto důkazy jsou samy o sobě dostatečně průkazné k identifikaci pachatele přestupku. Jinak řečeno, zda z ostatních provedených důkazů lze dospět k ucelenému důkaznímu řetězci, z něhož bude možno dovodit odpovědnost konkrétní osoby.

V souzené věci se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s názorem krajského soudu v tom smyslu, že provedené důkazy byly k identifikaci stěžovatele jako pachatele přestupku podle ustanovení § 46 odst. 2 zákona o přestupcích zjevně dostatečné. Z faktu, že stěžovatel je majitelem vozidla, jímž byl přestupek spáchán; a že to byl právě on, kdo toto vozidlo chtěl odparkovat, bylo v této konkrétní věci zjevné, že vozidlo také zaparkoval a tím spáchal předmětný přestupek, o čemž svědčí rovněž skutečnost, že na místě samém bezprostředně poté ani netvrdil, že se přestupku nedopustil, nýbrž odkázal přítomné městské policisty (jak vyplývá z protokolu vyhotoveného hlídkou městské policie, jehož obsah byl opakovaně v přestupkovém řízení uváděn, aniž by proti němu stěžovatel cokoli namítal) pouze na to, že s nimi tuto záležitost nebude řešit. V dalších řízeních pak postupně tvrdil, jednak že neví, kdo ze šesti dalších osob, jež vozidlo používají, je v rozhodný okamžik zaparkoval; jednak odmítal tuto osobu označit, s poukazem právě na fakt, že k tomu nemůže být nucen. Tento „vývoj“ jeho výpovědí skutečně naznačuje jistou účelovost tvrzení, jež byla v řízení konstatována správními orgány.

Závěr, že majitel vozidla, který jde vozidlo odparkovat, je totožný s osobou, která vozidlo také zaparkovala, je nanejvýš pravděpodobný, byť ne jedině možný. Odpovědnost majitele věci za protiprávní jednání vykonané s touto věcí, včetně spáchaných přestupků, jistě nelze absolutizovat formou aplikace obecné zásady, že vlastnictví zavazuje. Vlastnictví vozidla je zde pouze indikací pravděpodobného pachatele, nikoli určením majitele jako osoby nutně odpovědné pouze z titulu existence tohoto vlastnického práva. Právě logická možnost, že se může hypoteticky jednat o osoby rozdílné, umožňuje podezřelé osobě, aby se zbavila obvinění z přestupku, a je na její úvaze, zda tak učiní poukázáním na to, že se přestupku nemohla dopustit, nebo že se přestupku dopustil někdo jiný, či jiným způsobem. Pokud ovšem neopře tyto své výroky, samy o sobě neověřitelné, o další tvrzení (identifikaci osoby, která se přestupku dopustila; prokázání toho, že se v době přestupku nacházela na jiném konkrétním místě atp.), nemůže spoléhat na to, že pouhý neprokazatelný výrok spojený s hypotetickou možností své pravdivosti a následovaný pasivní resistencí vypovídajícího, založí nutně pochybnost dostatečnou ke zbavení obvinění ze spáchání přestupku.

Takto je jistě třeba chápat i tvrzení Ústavního soudu ČR obsažené v jeho nálezu ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. I. ÚS 533/98 (Sbírka nálezů a usnesení, sv. 18, str. 197 a násl.): *„Ústavní soud proto v dané věci uvádí, že identifikace stěžovatele (jako pachatele přestupku) policisty je nepochybně velmi důležitým důkazním prostředkem, byť byla provedena na základě tvrzení osobní znalosti stěžovatele a nikoli dokladově. Současně však nelze nedbat ústavního principu rovnosti zbraní a upřít tak stěžovateli možnost, aby s úspěchem nabídl důkazy, které jeho totožnost s řidičem automobilu ... zpochybňují.“* Právě v možnosti nabízet důkazy a uplatnit prostředky ke své obraně spočívalo hlavní právo stěžovatele i v případě nyní posuzovaném a toto právo mu nebylo nijak upíráno ani správním orgánem, ani následně krajským soudem. Stěžovatel ovšem této možnosti nevyužil.

Za této situace ovšem správní orgán postupoval správně, když vyšel z ostatních dostupných skutečností, jež dostatečně prokazovaly, že pachatelem přestupku, jehož spáchání samo o sobě nebylo zpochybněno, byl právě stěžovatel. Bylo pak zcela v souladu s právem, pokud správní orgán shledal tyto ostatní dostupné skutečnosti dostatečnými k prokázání

spáchání přestupku právě stěžovatelem. Nejvyšší správní soud se proto neztotožňuje ani s námitkou, že stěžovatel byl nucen k tomu, aby vypovídal proti sobě nebo proti osobám blízkým. Tvrzení stěžovatele, že vozidlo neparkoval on, ale někdo jiný, bylo totiž učiněno zcela svobodně a stěžovatel nebyl následně nucen správním orgánem ani k tomu, aby tuto osobu specifikoval. Bylo tedy jeho volbou, že se bránil pouze výrokem, jejž sám učinil neprokazatelným a dodal mu tedy obdobnou argumentační hodnotu, jakou by mělo pouhé tvrzení, že přestupek nespáchal, pokud by také nebylo nijak zakotveno v ověřitelných skutečnostech. Nelze proto také tvrdit, že by byl stěžovatel sankcionován za to, že nevypovídal proti osobám blízkým. Stěžovatel byl sankcionován za to, že spáchal přestupek ve státní správě a územní samosprávě. Tato skutečnost byla prokázána i dle názoru Nejvyššího správního soudu v míře zcela dostatečné pro přestupkové řízení, a to i proto že stěžovatel v řízení rezignoval na efektivní obranu používaje jediného argumentu bez prokazatelné pravdivostní hodnoty, argumentu nanejvýš pravděpodobně účelového, jak vyplývá i ze změn výpovědí, a zcela nedostatečného k vyvrácení stěžovatelovy – ve světle ostatních důkazů dostatečně průkazné - identifikace jako pachatele posuzovaného přestupku.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), neboť v předchozím správním ani soudním řízení neshledal nezákonnost ani vady řízení ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Krajskému úřadu Středočeského kraje náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. 4. 2004

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu